אמעשה פון פארצייטן

פון יעקב זיפער

אין אזוי איז טאקע געווען. אין איינער א נאכט איז חנה פארפרי גע־נאנגען שלאפן, זי איז עפעס טרויעריק געווען. חלומ'ט זיך, איר: אן אלטער מאן מיט ווייסע האר אין א מילד פנים שטייט פאר איר, זאגנדיק: טאָ־טער, קרוין, מאָרגן וועט דיין חתן קומען. נעם אים אויף שיין אין פיין, ער וועט דיינער זיין.

כאפט זי זיך אויף מיט הארצקלאפעניש. שעמט זיך אפילו טאטע־מא־מע דערציילן אין זי וואַרט א גאנצן טאָג א בלאסע, א צעשראָקענע. פארנאכט איר טיר אָנגעקלאפט. עפנט זי. איך, שטייט פאר איר א פויער אין פויערישע קליידער, א גארטל ארום די לענדן און פעך שווארצע לאָקן איבער די אקסלען. דערשרעקט זי זיך, גיט ער אָבער א מילדן קוק אויף איר און זאגט:

— שרעק זיך ניט, כ'בין א שדכן געווארן צוליב דיר, כ'האָב דעם חתן הינטער דער טיר.

פאר שרעק נעמט חנה ריידן פון זיך אליין:

— אויב ס'איז אזוי באשערט, וועל איך מיינע עלטערן זאָגן אין דעם חתן ברענג אריין.

נעמט דער שדכן דעם חתן אונטער דער האנט און שטופט אים אריין אין הויז:

— גיי אין פארגעס נישט ווער דו ביסט.

אָפּגעזאָגט און פארשוואונדן. וואונדערן זיך אלע, א שדכן וויל גאָר קיין שדכנות נישט. פארגעסט מען אָבער דעם וואונדער, ווייל שאול מתניה האָט נושא חן געווען אין די הופה איז געשטעלט געווארן אין א מזל'דיקער שעה. פראוועט מען סעודות פאר אָרים אין רייך, פריינען זיך אלע גלייך. די כלה, דער חתן אויך — פארגעסט א וואָרט תורה צו זאָגן, פארגעסט, אז אן אלטע מאמע איז אין ווייטן לאנד אליין, קומט דער אלטער מאן צוריק אויפ'ן זיבעטן טאָג און רופט ארויס שאול'ן און זאָגט אים אזוי:

— האָסט זיך זיבן טעג געפרייט, אין האָסט גאָר פארגעסן מיינע רייד. איין אויג איז דיר טונקל איצט.

האָט זיך שאול זייער שטארק דערשראָקן, האָט אים דער אלטער מאן געזאָגט: אז איך בין אליהו הנביא דארפסטו פון איצט אָן וויסן. זיבן יאָר וועסטו דארפן זיין א קנעכט ביז די אויגן וועלן ליכטיק ווערן. שטארק זיך אליין . . .

פון דאן אָן איז שאול מתניה אומגעגאנגען א פארטרהשחורה'טער.

האָט אים חנה געפרעגט:

— בענקסט אפשר צוריק אהיים. אָדער עפעס פעלט דיר דאָ?

האָט ער איר וועגן זיין מאמען דערציילט, וועגן זייער הויז און חיים וואָס איז אויסגעליידיקט אָן אים. האָט חנה'ן אויך א בענקשאפט אָנגענומען צו זיין נאָענט צו דער. וואָס זאָגט אזא מייערן זון אויפגעהאָדעווט. האָבן זיי אָנגעלאדן אייזלען פול מיט גוטס און מיט א חברה זיך אין וועג. געלאָזט. האָבן אלע באגלייט זיי מיט ברכות און געוויין וואָס זיי מוזן נעבאָר בלייבן אליין און חנה מיט איר מאן וועלן אין ווייטן לאנד גיין.

ב.

זיינען זיי געפאָרן טעג און נעכט, שוין לאנג קיין ישוב ניט געזעען. אָבער דער וועג ווייזער פארזיכערט, אז שוין נישט ווייט איז א ישוב און דארט וועלן זיי זיך אָפּרוען. ארומרייניקן זיך אין מיט א נייער חברה־ווי־טער ציען. לעבט מען מיט האָפענונג און מ'פרייט זיך. וואָס אלץ איז בשלום. קיין רויבער פאלן נישט אָן, גלייך ווי אויסגעטריקנט געזאָרן. מ'דאַרף דאָס כלי זין (קליי זאיין) ניט באנוצן. פארט מען אזוי א וואָך נאָך א וואָך. געמיטן מדבריות און פרוכטבארע טאָלן. אָבער קיין ישוב איז אלץ נישטאָ. די מיד־קייט האָט זיך איינגעגעסן אין יעדנס ביינער. ס'מאטערט די זון און ברענט דער דארשט. קומט מען אויף דער זיבעטער וואָך צו א פרוכטבארן טאָל מיט א פליסנדיקן מייך און בליענדיקע ביימער. שטעלט מען זיך אָפּרוען. גייט שאול מתניה זיך באדן אין קלאָרן מייך. שטייט ער און שפיגלט זיך אין וואַ־סער. רייניקט דאָס לייב און קוויקט זיך. קומט אָן אליהו און זאָגט נאָר איין וואָרט:

— קום!

איידער ער האָט זיך אפילו אומגעקוקט איז ער שוין געשטאנען אויף א הויכן שטיין. ארום אים מענשן אלערליי, בייזע פנים'ער און מילדע פנים־ער. געוויינען פון איין זייט און שיכור'ע געזאנגען פון אן אנדער זייט. און אינמיטן שטייט דער פארקויפער און רופט אויס: א קנעכט פון ווייטן לאנד, פון קלוגן לאנד. אויף זיבן יאָר פאר ווייניק געלט. שטעלט זיך ארום א רעדל און קוקט אים אָן, אייניקע באטאפן אים. איינער גיט א פרייז און נעמט אים צו: וועסט מיין רעכנמייסטער זיין!

אז חנה האָט געזעען, אז שאול איז נישטאָ, האָט זי די קנעכט גע־שיקט אים אויפזוכן. זיינען זיי צוריקגעקומען דערשראָקענע און מידע. האָט חנה איר מאן באוויינט און צוזאמען גערופן אלע אירע קנעכט און צו זיי אזוי געזאָגט:

— דאָס אָרט איז מיר איצט טייערער ווי אלץ אין דער וועלט. איך וועל פון דאנען ניט אוועק, איר זענט פריי, ווילט איר — בלייבט דאָ און מיר וועלן בויען א שטאָט, א נייע פאר אונז אלע — ווילט איר זיך גיין וואו איר ווילט.

די וואָס זיינען געקומען פון נאָענטערע לענדער, האָבן זיך געפרייט. און אויעך אהיים, די וואָס זיינען געווען פון ווייט, האָבן געדאנקט און זיי־נען געבליבן בויען דאָ א נייע היים.

די תבואות וואָס זי האָט געהאט, האָט זי צעטיילט. און די שטאָט האָט זיך אָנגעהויבן בויען.

חנה'ס חכמה האָט אלעמען געהאלפן. און חנה'ס גוטסקייט האָט די גויט געלינדערט. פרייט מען זיך אין אלע הייזער פון דער נייער שטאָט, א שמחה אין די געצעלטן פון "טאָל פון פרות".

האָט מען אויף דער וועלט געהערט וועגן דעם נייעם ישוב, זיינען גע־קומען סוחרים מיט זייערע סחורות, חכמים מיט זייערע חכמות און פרינצן זיינען געקומען דאָס וואונדער אנקוקן. אלע־לייבן דאָס נייע לאנד, און א טייל בלייבן שוין דארט וואוינען. שדכ'ענען זיך. צו חנה'ן א סך ککבוד'ע ליים, זי זאָגט זיי אָבער אלעמען אָפּ. א האָפענונג פונק מליעט אין הארץ: ער וועט קומען צוריק, דער טייערער שאול מתניה. אזוי ווי ער איז געקומען נישט געריכט און פארשוואונדן פלוצלונג, וועט ער מן הסתם צוריקקומען. ווארט זי אן ווארט ביז איפ'ן פיפטן יאָר איז ער טאקע געקומען מיט זיין האר צום ברעג פון "טאָל פון פרות". האָט שאול גלייך דערקענט דאָס אָרט, און נאָך שטארקער איז געווארן דאָס בענקען. נאָך זיין חנה'ן: וואו איז זי? וואָס איז פון איר געווארן? — פרעגט ער זיך אין גרויס אנגסט.

שיקט אים זיין האר דעם טאָל באקוקן, טרעפט ער אן חנה'ס הויז, נאפט ער א בליק אויף דעם און דערזעעט אין פענצטער שטייט א בלאסע פרוי, קוקט ער בעסער אין דערקענט זיין חנה'ן, ווייל ער גיכן א געשריי, זעט ער ווי די פרוי פאלט אין חלשות — זי האָט אים אויך דערקאנט . . . טרעפן פון פרייד האָבן פון זייערע אויגן געפלאָסן, דער קנעכט מוז אָבער צום האר צוריק, ווייל דער האר זיינער ווארט אויף אים.

כעט אים חנה: "כ'וועל דיך באהאלטן אין מיינע קאמערן ביז דיין האר וועט אוועק". שטייט שאול ווי פארשטיינערט. פארשטייט זי, אז דאָס געפעלט אים ניט. לויפט זי צום האר אים אויסקויפן, ווייל ער נישט: ר'האָט נאָך אזא קנעכט ניט געהאט. ער דארף אים אליין.

האָבן זיי זיך גיט אויסגעוויינט פון גרויס צער.

— מיינע אויגן זיינען נאָך טונקל איצט, — אויפ'ן זיבעטן יאָר ערשט וועל איך קומען צו דיר — טרייסט זי שאול.

— זאָל גאָט היטן — בענשט אים חנה — כ'וועל די טעג ציילן און וואַרטן אויף דיר.

אויף אלע פענצטער פון איר הויז, האָט זי בלומען אוועקגעשטעלט.

"אז ער וועט קומען זאָל ער גרינס דערזעען" און אליין איז זי אין גרויס בענק־שאפט ארומגעגאנגען און געוואַרט.

און אז די זיבן יאָר זיינען אוועק, איז ער געקומען מיט שווערן פאק אויף די פלייצעס. איז די פרייד אין הויז געווען זייער גרויס און די צרות זיינען אויס.

זיינען זיי צו דער אלטער מאמע געפאָרן, זי נאָך א לעבעדיקע גע־טראָפן.

האָבן זיי איר אלץ דערציילט. האָט זי זיי געבענשט און געזאָגט:

"די אויגן פון מענשן דארפן לייכטן. אזי טונקלקייט ליגט שאנד און גרויס אומגליק" . . .

האָבן זיי איר געזאָגט: אונזערע אויגן לייכטן איצט, מאמע.

נאָך דער לייד קומט די פרייד. זאָל אלע מענשן אזוי אויסגיין. זאָלן אלעמענס אויגן לייכטן. אמן.

"פון וואָך צו וואָך"

א נאסט אין וויניפעג — לערער משה מענאכאווסקי

די טעג איז צו דער י. ל. פרץ שול גע־קומען א נאסט, דאס איז דער לערער משה מענאכאווסקי און פאמיליע. משה מע־נאכאווסקי איז געווען 12 יאר פארוואל־טער (פרינציפאל) פון דער בראנסאוו שול אין ברוסק, פוילן. ער האט די שול גע־גרינדעט באלד נאך דער גרויסער וועלט מלחמה. ער איז אויך געווען א מיטגליד פון דער פארוואלטונג פון דער ווארשא־ווער צענטראלער שול ארגאניזאציע, וואס רופט זיך ציש"א. טויזנטער פון זיינע תלמידים האבן זיך הארציק געזעגנט מיט אים. שווער איז אים געווען צו שיידן זיך מיט זיינע איבערגעגעבענע, געטרייע שי־לער און שילערנס, וועלכע זיינען גע־בליבן אויף יענער זייט ים אינ'ם לאנד פוילן, אבער לערער מענאכאווסקי וועט גאר אין גיכן באקומען נייע איבערגעגע־בענע יונגע חברים און חברות פון די שי־לער אין דער היגער י. ל. פרץ שול. לע־רער מענאכאווסקי האט שוין איבערגע־נומען זיינע קלאסן און ער פילט זיך שוין ווי ער וואלט געווען צוריק ביי זיך אין דער היים.

(::)

ה. לייוויק

דעם שבת, 8 אויגער אינדערפרי, קומט צו אונז פון ניריארק זייער א חשוב'ער נאסט, דאס איז דער גרויסער שרייבער און דיכטער ה. לייוויק. לייוויק איז ניט נאר א שרייבער, ער איז אויך א לאנג יאריקער קעמפער פאר דעם ארימן און אונטערדריקטן ארבעטער קלאס. ער איז געבארן געווארן אין רוס־לאנד אין 1888 אין מינסקער גובערניע. שוין אלס א יונגער בחור'ל איז ער פאר'משפט געווארן פון דער רוסישער צאַ־רישער רעגירונג אויף פיר יאר טורמע פאר געהערן צום "בונד", וואס האט גע־קעמפט פאר פרייהייט. שפעטער איז ער פארשיקט געווארן אויף זיין נאנץ לעבן אין דעם קאלטן סיביר. ער האט געוואוינט אין א דערפל, ביי אן ארומען פויער און געשריבן פאר א ליכטל זיינע שיינע לי־דער און דראמעס, וואו ער האט באשריי־בען די גרויסע צרות פון די פארשיקטע, וועלכע האבן אזוי העלדיש געקעמפט קע־נען דעם שרעקלאכן צאר. אין יאר 1913 איז ער אנטלאפן פונ'ם קאלטן און ווייי־טען כיביר און איז בשלום אנגעקומען קיין ניריארק, ער איז געווארן א טאַ־פעטן קלעפער ("פייפערהענגער") אבער אויך ווייטער געשריבן. לייוויק האָט שוין פיל ווערק אפגעדרוקט. ער איז באוואוסט איבער דער גאנצער אידישער וועלט, א סך פון זיינע ביכער זיינען איבערזעצט אויך אין אנדערע שפראכן.

לייוויק וועט דא האלטן א סעריע לעק־ציעס. ער וועט אויך באזוכן די היגע אי־דישע שולן און וועט זיך באקאנען מיט די אידישע קינדער, וועלכע באזוכן א אידישע שול. פון דאנען פארט ער ווייי־טער אין מערב קאנאדע.

שאראדע נומ. 2

איך בין אויבן און בין אונטן,
קום פון הויך און פון דער נידער.
עס רוט ביי מיר דער וואנדערער,
עס רוט ביי מיר דער מידער.
מיין וועג איז אין דער ברייט און אין
דער לענג.
עס איז מיין וועג אויך איז דער טיף.
און אין מיין טיפן בויך רייזט חיה.
מענש און שיף.
איך האב קיין טעם און בין א קוויקונג,
איך האב קיין פיס און גיי אוים־די־וועלט
און וועג איך בין ערגעץ וואו ניטא,
קריגסטו מיך נישט פאר קיין געלט.
איך פריש דעם וואלד און קיל דעם
מדבר:
איך קוש די ערד און קוש די בלומען.
עס איז א חורבן וועג איך בין ניטא
און אלץ פרייט זיך מיט מיין קומען.

קינדער, שיקט צו אייערע ענטפערס אויף די שאראדעס.

(::)

נאָטיצן

אלע קינדער, וואס האבן געשריבן צום "קינדער ווינקל" וועלן קריגן ענטפערס אין קומענדן נומער.

קינדער! ענטפערט אויף די רעטענישן און שאראדעס.

קומענדע וואָך פאנגען מיר אָן צו דרוקן א סעריע מעשה'לאָך פון דער יונג פארשטאָרבענער שילערן און לערערן פון דער י. ל. פרץ שול, העניע פאדאלסקי.

לערערן פאדאלסקי איז געווען בארומט מיט אירע מעשה'לאָך און איר, קינדער, וועט זיכער הנאה האבן וועגן איר וועט זיי לייענען.

(::)

קינדער

צוליב טעכנישע סבות האט די וואָך ניט געקאנט אריינקומען אן אפהאנדלונג איבער די געשעענישן בנוגע ארץ־ישראל. זי וועט געדרוקט ווערן אין קומענדן נר־מער.

רעטענישן

1. וואס האט אן סך אויגן און ווייניק קיינמאל ניט?
2. וועגן קאן א שווארצער הונט אריין אין טעאטער?
8. וואס האט אין זיך א סך לעכער און האלט דאך אין זיך וואסער?
9. פארוואס קויפט מן אקטיאר זייד־ענע העמדער?
10. איך געפין זיך אין שאל, אין פאל, אין קוואל, אין שטול, אין פיל, אין גריל און קיינמאל ניט אין ער, אין שער, און אין מער. ווער בין איך? שיקט צו די ענטפערס וועלן מיר דרוי־קען אויעך געמען. מיר וועלן זיך אפ־האלטן מיט די ענטפערס כדי צו געבן די קינדער אויסער וויניפעג געגוג צייט די ענטפערס אריינצושיקן.

באלדיקע הילף פאר

אומפארדייאונג

זוּאם די מייסטע מענשן רופן אומפאר־דייאונג איז עס געוויינלאך אן איר בערפלוס פון זויערקייט אינ'ם מאגן. די שפייז איז זויער געווארן. די מאַ־מענטאלע רפואה איז אן אלקאלאי וואס נעטראליזירט זויערקייטן. אבער נוצט ניט קיין גראבע מיטלען. נוצט וואס אייער דאקטאר ראט אייך.

די בעסטע הילף איז פילייפס' מילק אף מאגנעזיא. פאר די 50 יאר זינט איר דערפינדונג, איז עס פארבליבן סטאנדארד מיט דאקטוירים. איר וועט קיין אנדער זאך ניט געפינען אזוי שנעל אין איר ווירקונג, אזוי ניט־שעד־לאך, אזוי עפשיענט.

איין טעמ'לאזע פולע לעפל אין וואַ־סער נעטראליזירט א סך מאל איר פארגעס אין עסיד. די רעזולטאטן זיי־נען באלדיקע אז שערלאכע נאכווירקונגען.

וועט איר נאר איינמאל אויסגעפּרי־נען דעם דאזיקן פערפעקטן מיטל וועט איר קיינמאל ניט נוצן קיין אנדרער זאך פאר קאפּווייטיקן, גזע, געשווילאכצן, ניט־גוטקייט, שווינדלעניש, אומפאר־דייאונג, איבלקייט און א. וו. וואס קו־מען פון אן איבערגעזעוערטן מאגן און געדערים.

זיין זיכער צו קויפן עכטע פילייפס', עס איז שטענדיק א פליסקייט; מיינ־מאל ניט נעמאכט אין טאבלעט פאר־מע. ניט אכטונג אויפן נאמען פילייפס' אויף דער פלעשל. אלע דראג סטארס— 50 סענט.

קליניק נייעס

די ליידים אקזילערי פון דער מאונט כרמל קליניק האבן אפגעהאלטן א מי־טינג אין קליניק האל וואו זיי האבן פאר־האנדלט פארשיידענע פראגן. צווישן אנ־דערע האבן זיי באשלאסן צו געבן א סאַ־פער פאר די דירעקטארן פון קליניק דעם קומענדיקן זונטאג, נאוועמבער דעם 2טן, זיכן אויינער אין אוונט. אלע דירעקטארן און זייערע פריינט זיינען הערצלאך אייני־געלאדן צו קומען אויף דער דאזיקער פיי־ערונג.

* * *

די "גוירלס קלוב" פון קליניק האבן באשלאסן צו געבן א דענס זונטאג נאָ־וועמבער דעם 16טן אין אוונט אין א פריוואטער הויז. איינלאדונגען וועלן ארויסגעשיקט ווערן איינעיקע טעג אייי־דער דער טאג וועט שטאטפינדן.

* * *

דער אפיס פון קליניק באריכטעט אק־טיוויטעט פאר אכט מאנאטן ווי פאלגט:

פאציענטן	1969
מעדיצינס	931.
עלעקטריש טרימענטס	494
לאבאראטארי טעסט	434
עקס ריי	106
אפּעראציעס	69
אויגן גלעזער	47

* * *

ביי דעם לעצטן מיטינג פון דער באָרד האבן די ליידים אקזילערי איבערגעגעבן דעם פרעזידענט, דר. גינזבורג א טשעק פאר 150 דאלאר אפּצוצאלן דעם חוב פון דער עקס ריי פאשין וואס זיי האבן זיך אונטערגענומען אויסצופירן. איצט איז צו זיי אויך צוגעשטאנען די "אנג ליי־דיס אקזילערי", וועלכע האבן באשלאסן מיטצוהעלפן אויסצוצאלן דעם חוב פאר דער עקס ריי און באפרייען דער קליניק פון דעם באזיקן חוב.

די ליידים זיינען איצט שטארק באַ־שעפטיקט אין פארקויפן טיקעטס פאר דעם גערוק טעאטער. אן ענדרונג איז געמאכט געווארן צוליב שווערקייטן צו וויין זונטאג מואוויס, וועלן די זעלבע בילעטן זיין גוט די נאנצע וואָך, אנהוי־בענדיק פון מאנטאג, נאוו. 3. ביז שבת נאכט. 8.

די ליידים האבן לעצטנס אויף דורכ־געפירט א ראפל אויף א שפיגל, די רע־זולטאטן וועלן אנאנסירט ווערן אין גי־כען.

פר יע־ סעמפל

פרעגט אייער דילער פאר א פרייען סעמפל פון דעם דאזיקן געשמאקן קעז. אויב ער האט עס ניט, שרייבט צו אונז דירעקט.

ש. גילפיקס

דיסטריביוטארן

SAMUEL H. GILFIX & CO., LIMITED
128 JAMES AVENUE WINNIPEG

אן אל קאנאדער פּראדוקט

Carillon Cheese

אזא פיינער גלאטער טעקסטשור, אזא געשמאקער, שארפער פלייוואר, איז זעלטן צו געפינען אין זועלכן עס איז געוויינלאכן קעז.

קאכט עס לויט אייער איינענער באליבטער רעסיפּי . . . אָדער סערווירט עס געסלייסט — אָדער באשמירט עס אויף געשמאקע סענדוויטשעס — אזוי ווי עס קומט צו איך פריש פון דער קאריאלאן דיירי! . . . באמת א זעל־טענער "טריט" פאר די סאמע דערפארענע מבינים. פרעגט אייער גראסער פאר דעם היינט!

פרעגט אייער גראסער פאר דעם היינט

CARILLON CHEESE COMPANY
OTTAWA · CANADA